Neljapäev, 10. märtsi 2022

P9_TA(2022)0078

Ajakirjanike ja inimõiguslaste olukord Mehhikos

Euroopa Parlamendi 10. märtsi 2022. aasta resolutsioon ajakirjanike ja inimõiguslaste olukorra kohta Mehhikos (2022/2580(RSP))

(2022/C 347/16)

Euroopa Parlament,

— võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone Mehhiko kohta,

— võttes arvesse Euroopa Ühenduse ja selle liikmesriikide ning Mehhiko Ühendriikide vahelist majanduspartnerlust, poliitilist kooskõlastamist ja koostööd käsitlevat lepingut (ELi-Mehhiko üldleping) ([1]), mis on jõus alates 2000. aastast, ning ajakohastatud lepingut,

— võttes arvesse ELi ja Mehhiko kõrgetasemelisi inimõigustealaseid dialooge ja mitmepoolseid küsimusi käsitlevat kõrgetasemelist dialoogi,

— võttes arvesse ELi suuniseid inimõiguste kaitsjate kohta ning ELi inimõigustealaseid suuniseid sõnavabaduse kohta internetis ja mujal,

— võttes arvesse Euroopa Liidu, Norra ja Šveitsi 15. veebruari 2022. aasta kohapealset avaldust ajakirjanik Heber López Vásquezi mõrva kohta,

— võttes arvesse Ameerika Inimõiguste Komisjoni, selle väljendusvabaduse eriraportööri ja ÜRO inimõiguste ülemvoliniku Mehhiko büroo 28. jaanuari 2022. aasta ühisavaldust, milles mõistetakse hukka María de Lourdes Maldonado Lópezi mõrv,

— võttes arvesse ÜRO inimõiguste ülemvoliniku büroo 19. oktoobri 2020. aasta avaldust „UN expert encourages Mexico to increase protection of human rights defenders“ (ÜRO ekspert kutsub Mehhikot üles suurendama inimõiguslaste kaitset),

— võttes arvesse ÜRO 2012. aastal avaldatud tegevuskava, mis käsitleb ajakirjanike turvalisust ning karistamatuse probleemi,

— võttes arvesse 16. detsembri 1966. aasta kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelist pakti,

— võttes arvesse 10. detsembri 1948. aasta inimõiguste ülddeklaratsiooni,

— võttes arvesse kodukorra artikli 144 lõiget 5 ja artikli 132 lõiget 4,

A. arvestades, et vägivald, inimõiguste rikkumised ja rünnakud ajakirjanike ja inimõiguslaste, sealhulgas keskkonnakaitsjate, põlisrahvaste ja -kogukondade ning naiste õiguste kaitsjate vastu on Mehhikos järsult sagenenud; arvestades, et laiaulatuslik vägivald Mehhikos kasvab jätkuvalt, mida täheldati ka 2021. aasta juunis toimunud kohalike ja piirkondlike valimiste ajal, ning arvestades, et õigusriigi olukord halveneb tunduvalt; arvestades, et murettekitavalt suurt hulka ajakirjanikke ja inimõiguslasi, eelkõige neid, kes uurivad ametiisikutega seotud korruptsiooni või paljastavad kuritegelike uimastikartellide tegevust, eelkõige kohalikul tasandil, hoiatatakse, ahistatakse, ähvardatakse, vägistatakse, rünnatakse, sunnitakse kadunuks jääma ja isegi tapetakse ning ametivõimud ja kuritegelikud rühmitused jälgivad neid; arvestades, et 27. veebruaril 2022 aset leidnud massimõrvas tapeti 17 inimest;

B. arvestades, et Mehhiko on mitme valitsusvälise organisatsiooni ja rahvusvahelise organisatsiooni hinnangul juba pikka aega olnud ajakirjanike jaoks kõige ohtlikum ja surmatoovam koht väljaspool ametlikke sõjapiirkondi; arvestades, et organisatsiooni Piirideta Reporterite andmetel oli Mehhiko 2021. aastal kolmandat aastat järjest ajakirjanike jaoks kõige ohtlikum riik maailmas ja asus 2021. aasta maailma ajakirjandusvabaduse indeksis 180 riigi seas 143. kohal;

([1]) EÜT L 276, 28.10.2000, lk 45.

Neljapäev, 10. märtsi 2022

C. arvestades, et 2022. aasta algus on Mehhiko ajakirjanike jaoks olnud kõigi aegade surmatoovaim, kuna mõrvatud on juba vähemalt kuus ajakirjanikku; arvestades, et María de Lourdes Maldonado López, Margarito Martínezi, José Luis Gamboa, Heber López Vásquezi ja Roberto Toledo tapmised on kõigest üksikud traagilised näited ajakirjanike ja meediatöötajate vastu suunatud rünnakutest; arvestades, et ajakirjanikud peavad taluma halbu töötingimusi ning paljudele neist ei ole tervishoiu- ja psühhiaatriateenused kättesaadavad; arvestades, et olukord on pärast viimaseid, 2018. aasta juulis toimunud presidendivalimisi halvenenud ning ametlike allikate kohaselt on mõrvatud vähemalt 47 ajakirjanikku;

D. arvestades, et siseministeeriumi andmetel on alates 2018. aasta detsembrist Mehhikos tapetud vähemalt 68 inimõiguslast; arvestades, et naistevastase vägivalla ulatus ja tapetud naiste hulk on väga suur ning hoolimata mõningatest institutsioonilistest meetmetest on äärmiselt murettekitav ka teadmata kadunud inimeste hulk;

E. arvestades, et president López Obrador on igapäevastes pressiinfotundides sageli kasutanud populistlikku retoorikat, et sõltumatuid ajakirjanikke, meediaomanikke ja aktiviste halvustada ja hirmutada; arvestades, et mõnitav ja häbimärgistav väljenduslaad loob sõltumatute ajakirjanike vastu jõhkra rahulolematuse õhkkonna; arvestades, et valeuudiste vastu võitlemise ettekäändel on Mehhiko valitsus loonud riigile kuuluva platvormi kriitilise ajakirjanduse eksponeerimiseks, häbimärgistamiseks ja ründamiseks; arvestades, et 2022. aasta veebruaris korraldasid ajakirjanikud 13 Mehhiko osariigis (kokku on Mehhikos 32 osariiki) proteste, nõudes turvalisuse suurendamist ja ajakirjanike vastu suunatud rünnakute uurimist;

F. arvestades, et 2022. aasta jaanuari seisuga oli inimõiguslaste ja ajakirjanike jaoks loodud föderaaltasandi kaitsemehhanismis kasutusele võetud meetmed 1 518 inimese – 1 023 inimõiguslase ja 495 ajakirjaniku kaitseks; arvestades, et mehhanismi pärsivad tõsised puudujäägid rahastamises ja töötajate nappus, ebapiisav abi, puudulik koordineerimine osariikide valitsustega ja viivitused kaitsemeetmete rakendamisel, mille eest inimesed sageli maksavad eluga; arvestades, et vähemalt üheksa kaitsemehhanismiga hõlmatud abisaajat on tapetud;

G. arvestades, et Mehhiko riik on inimõiguslaste ja ajakirjanike jaoks loomas riiklikku ennetus- ja kaitsesüsteemi, mis põhineb inimõiguslaste ja ajakirjanike vastu suunatud ründeid käsitleval üldisel ennetus- ja kaitseseadusel ning hõlmab riikliku ennetusmudeli vastuvõtmist, riiklike rünnakuregistrite loomist ja riikliku kaitseprotokolli rakendamist;

H. arvestades, et institutsionaliseeritud ja laialt levinud korruptsioon, mida soodustab puudulik kohtusüsteem, tekitab püsiva karistamatuse probleemi, kuna umbes 95 % ajakirjanike mõrvadest jäävad karistamata; arvestades, et Ameerika Inimõiguste Komisjoni sõnavabaduse eriraportööri büroo on osutanud, et selline karistamatus on otsekui märguanne, et vägivald on lubatud, mis julgustab uusi kuritegusid toime panema ja soodustab teisalt enesetsensuuri; arvestades, et Mehhiko valitsus ei ole asjakohaselt ellu viinud reforme, mis on vajalikud vägivalla ja karistamatuse vähendamiseks, kaasa arvatud ajakirjanike ja inimõiguslaste vastu suunatud kuritegudega seoses;

I. arvestades, et on kindlaid tõendeid selle kohta, et Mehhiko riik on ajakirjanike ja inimõiguslaste vastu kasutanud terrorismi- ja kartellidevastase võitluse vahendina mõeldud telefonihäkkimist, sealhulgas Pegasuse nuhkvara;

J. arvestades, et 2020. aasta novembris ratifitseeris Mehhiko Escazú lepingu, milles on tugevad sätted keskkonnakaitsjate kaitseks; arvestades, et Mehhiko peaks selle lepingu täitmise prioriteediks võtma;

K. arvestades, et hiljuti esitati Mehhiko parlamendile murettekitav seadusandlik ettepanek, mille eesmärk on takistada kõigil välisrahastust saavatel valitsusvälistel organisatsioonidel teha katset mõjutada seadusandlust või osaleda strateegilistes kohtuvaidlustes;

L. arvestades, et mitmed valimis- ja kohtusüsteemi põhiseaduslikud reformid, mille algatas López Obradori administratsioon, tekitavad õigusriigi stabiilsuse ja õiguskindluse osas kahtlusi;

M. arvestades, et ELi ja Mehhiko strateegiline partnerlus on võimaldanud tihedamat koostööd ülemaailmse tähtsusega küsimustes, eelkõige tõhustatud dialoogi, paremat kooskõlastamist ja teabevahetust sellistes valdkondades nagu julgeolek, inimõigused, valimisreform, regionaalareng ning õigus- ja kaubanduspoliitika; arvestades, et Mehhikol ja Euroopa Liidul on ühised väärtused;

N. arvestades, et ELi-Mehhiko üldleping sisaldab inimõiguste ja demokraatia klausleid, eelkõige selle artiklites 1 ja 39; arvestades, et 2020. aastal toimunud ELi ja Mehhiko kõrgetasemeline inimõigustealane dialoog tipnes lepinguga, mis käsitleb ühist tööd Mehhikos selle nimel, et tõhustada inimõiguslaste kaitset;

1. mõistab hukka ajakirjanike ja inimõiguslaste, sealhulgas keskkonnakaitsjate ning põlisrahvaste ja -kogukondade ähvardamise, ahistamise ja tapmise Mehhikos; kutsub ametivõime üles uurima tapmisi kiiresti, põhjalikult, sõltumatult ja erapooletult ning tegema seda ajakirjanike ja meediatöötajate puhul kooskõlas heakskiidetud protokolliga, mis käsitleb väljendusvabaduse vastaste kuritegude uurimist;

2. väljendab kõigile ohvritele ja nende perekondadele sügavaimat poolehoidu, solidaarsust ja kaastunnet; kordab oma muret ebakindluse ja vaenulikkuse õhkkonna pärast, millega inimõiguslased ja ajakirjanikud kokku puutuvad, ning on nendega solidaarne;

3. rõhutab, et sõnavabadus internetis ja väljaspool seda, ajakirjandusvabadus ja kogunemisvabadus on elujõulise demokraatia toimimise peamised mehhanismid; kutsub Mehhiko ametivõime üles võtma kõik vajalikud meetmed, et tagada ajakirjanikele ja inimõiguslastele kaitse ja turvalise keskkonna loomine kooskõlas väljakujunenud rahvusvaheliste standarditega, sealhulgas tegeledes nii riigi kui ka föderaaltasandil laialt levinud korruptsiooni, ebapiisava koolituse ja ressursside, mõnede ametnike kaasosaluse ja puudulike kohtusüsteemidega, mis toob kaasa nii kõrge karistamatuse määra;

4. märgib murega, et Mehhiko valitsuse kõrgeimad ametivõimud kritiseerivad ajakirjanikke ja nende tööd süstemaatiliselt ja karmilt, ning mõistab hukka sagedased rünnakud meediavabaduse ning eelkõige ajakirjanike ja meediatöötajate vastu; kordab, et ajakirjandus saab toimida ainult keskkonnas, kus ei esine ähvardusi, füüsilist, psühholoogilist või moraalset agressiooni ega muid hirmutamis- ja ahistamisakte, ning kutsub Mehhiko ametivõime üles järgima ja kaitsma sõnavabaduse, kogunemisvabaduse ja valikuvabaduse kaitse kõrgeimaid standardeid;

5. kutsub ametivõime ja eelkõige kõrgeimaid ametivõime üles hoiduma igasugustest avaldustest, mis võiksid häbimärgistada inimõiguslasi, ajakirjanikke ja meediatöötajaid, süvendada nendevastast õhkkonda või moonutada nende uurimissuundi; kutsub neid ametivõime üles avalikult rõhutama inimõiguslaste ja ajakirjanike keskset rolli demokraatlikes ühiskondades;

6. nõuab tungivalt, et Mehhiko valitsus võtaks konkreetseid, kiireid ja tulemuslikke meetmeid riiklike, föderaaltasandi ja kohalike institutsioonide tugevdamiseks ning rakendaks kooskõlas ÜRO inimõiguste ülemvoliniku ja Ameerika Inimõiguste Komisjoni soovitustega kiireloomulisi, terviklikke ja sidusaid ennetus-, kaitse-, heastamis- ja vastutusstrateegiaid, et tagada inimõiguslastele ja ajakirjanikele võimalus jätkata oma tegevust kättemaksu kartmata ja piiranguteta; soovitab Mehhikol võtta ajakirjanike ja inimõiguslaste turvalisusega tegelemisel arvesse soolist aspekti;

7. nõuab tungivalt, et inimõiguslaste ja ajakirjanike kaitse föderaalne mehhanism täidaks oma lubadust suurendada rahastamist ja ressursse ning võtaks kasutusele kiiremad protsessid, et kaasata kaitsjad ja ajakirjanikud kasusaajatena, et päästa elusid ja tagada ohus olevate inimeste turvalisus, sealhulgas pakkuda turvameetmeid nende perekondadele, kolleegidele ja advokaatidele; rõhutab, et avaliku kaitse poliitika peaks reaalselt hõlmama iga osariigi valitsusasutusi ja institutsioone ning kohalikku tasandit;

8. innustab Mehhiko valitsust võtma meetmeid riigi institutsioonide ja õigusriigi tugevdamiseks, et lahendada mõned inimõiguste rikkumiste aluseks olevad struktuursed probleemid, ning nõuab, et sellesse protsessi kaasataks inimõiguste valdkonnas tegutsevad kodanikuühiskonna organisatsioonid; väljendab heameelt riikliku otsingukomisjoni (CNB) loomise üle, mille eesmärk on otsida kogu riigis massihaudasid ning võtta meetmeid kadunud inimeste tegeliku arvu kindlakstegemiseks ja avaldamiseks;

9. kutsub Mehhiko valitsust üles tegema ÜRO organitega täielikku koostööd ja laiendama alalist visiidikutset kõikidele ÜRO Inimõiguste Nõukogu erimenetlustele, eelkõige ÜRO arvamus- ja väljendusvabaduse eriraportöörile, ning tegema nendega ennetavat koostööd;

10. väljendab heameelt kadunuks jääma sundimist käsitleva ÜRO komisjoni hiljutise visiidi üle Mehhikosse ja selle üle, et valitsus on tunnustanud komisjoni pädevust Mehhikost pärit juhtumeid läbi vaadata, mis võimaldab ohvrite perekondadel juhul, kui nad on riigisiseselt õiguskaitsevahendid ammendanud, esitada juhtumeid komisjonile;

Neljapäev, 10. märtsi 2022

11. kutsub kõiki liikmesriike, Euroopa välisteenistust ja ELi delegatsiooni Mehhikos üles tõstatama oma Mehhiko kolleegidega inimõigustega seotud mureküsimusi ning seadma ajakirjanike ja inimõiguslaste kaitse ELi-Mehhiko dialoogide keskmesse; nõuab tungivalt, et ELi delegatsioon ja liikmesriigid rakendaksid täiel määral ELi suuniseid inimõiguste kaitsjate kohta ja inimõigustealaseid suuniseid sõnavabaduse kohta internetis ja mujal, et anda inimõiguslaste ja ajakirjanike tööle kogu asjakohast toetust;

12. rõhutab Mehhiko tähtsust strateegilise partnerina; tuletab meelde, kui olulised on ELi ja Mehhiko tugevad ja tihedad suhted, ning kinnitab veel kord oma kindlat tahet edendada suhteid ajakohastatud ELi-Mehhiko üldlepingu kaudu, mis tugevdab veelgi inimõigusi käsitlevaid sätteid ning võimaldab ELil ja Mehhikol arutada kodanikuühiskonnaga – sealhulgas ajakirjanikega, inimõiguste kaitsjatega ja teistega – mitmepoolsel tasandil mitmesuguseid küsimusi, näiteks inimõigusi;

13. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, liikmesriikidele, Ladina-Ameerika ja Kariibi Riikide Ühenduse ajutisele eesistujale, Ameerika Riikide Organisatsiooni peasekretärile, Euroopa – Ladina-Ameerika parlamentaarsele assambleele ning Mehhiko presidendile, valitsusele ja kongressile.